

Předkládám tímto připomínky k DUR pro úpravy mokřadu u bývalé vodárny (Revitalizace mokřadu)

1. Retenční hráz a její problematika, zadržení vody a protipovodňová ochrana

Lokalita mokřadu u vodárny se z někdejšího extenzivního využívání vyvinula do podoby přírodě blízké. Prostor nad silnicí fungoval jako spontánní mokřad s tomu odpovídající biotou, a současně i jako málo kapacitní retenční prostor o nepatrné kubatuře. V důsledku geologických a pedologických poměrů se zde shromažďovala srážková voda z velké části příslušného povodí, která zvolna odtékala propustkem do níže položených částí pod silnicí. Těleso silnice tedy zčásti fungovalo jako retenční hráz, ačkoliv k tomu není dimenzováno a neodpovídá tomuto účelu po stavební stránce.

Záměr na rozšíření tělesa silnice o násep s pochozí cestou, aby pak následně tato stavba mohla fungovat jako neoficiální kapacitní retenční hráz, je zcela neuvážený. Stavební průzkum silničního tělesa k dispozici není, proto je nutné se domnívat, že silnice je stavbou nevyhovující vodnímu zákonu.

Dočasná hladina, vzduť novou retenční hrází, může zaplavit odstavené vodárenské vrty. Proto je nutné vrty zabezpečit odpovídajícím způsobem (viz bod 3).

Dočasná hladina rovněž pravděpodobně přeplaví koncové těleso dešťové kanalizace, takže v případě, že v daný okamžik bude LAPOL obsahovat kontaminované vody, se tyto vody rozlijí do přírodních ploch. Opatření viz bod 2.

Zadržení vody v krajině a hospodaření s vodou celkově je v současnosti v ČR prioritou. V Klecanech bylo této problematice doposud věnováno pouze úsilí o odvodnění města. Dešťová voda byla pokládána za obtížný klimatický projev, a nikde (vyjma několika soukromých pozemků) není účinně akumulována.

Zemědělská činnost v katastru ignoruje fyzikální zákony. Jak způsobem obdělávání, tak také členěním a dispozicí honů podporuje zrychlený odtok a povrchovou erozi kvalitní půdy. Zemědělci nedodávají do půdy ani zlomek organických hmot, které retenci půdy zvyšují.

Souběžný trvalý nárůst zpevněných ploch, ať formou komerčních nebo obytných staveb, komunikací nebo parkovišť, rovněž zvyšují rychlost odtoku a vyvolávají lokální záplavy. Součet lokálních záplav z poloviny ČR bylo možno sledovat v Klecánkách při posledních velkých povodních.

Návrhy řešení:

Je nezbytné zahájit opatření proti popsanému stavu. Tomu může sloužit řada různorodých opatření. Má-li silnice sloužit jako retenční hráz, měl by být zrušen celý přilehlý úsek silnice v délce cca 170 m, zadržující potenciální srážkové přívaly, a poté nově vybudován tak, aby plnil úkoly, kladené jak na retenční hráz, tak na komunikaci.

V celém povodí (cca 2,5 km²), které je odvodňováno do deprese s mokřadem (VKP 6) by bylo třeba vybudovat systém drobných vodohospodářských staveb a opatření, které by brzdily odtok vody. Jedná se zejména o záchytné zatravněné příkopy, vrstevnicové meze, drobné retenční nádrže aj. K tomu je třeba se zemědělci jednat, a to i za využití argumentů, založených na možném požadování náhrad škod, způsobených záplavami a erozí.

V zastavěných částech města, které se v povodí nacházejí, je třeba vybudovat retenční nádrže na vodu ze střech, zejména na pozemcích města. Jedna kapacitní retenční nádrž by se mohla nacházet ve vyšší části VKP 6, a to nad vodárenskými vrty a vlastním mokřadem. Využití silnice jako retenční hráze je aktuálně nevhodné.

2. Dešťová kanalizace a LAPOL

Umístění koncového tělesa dešťové kanalizace spolu s LAPOLem je řešením technicky nedomyšleným, protože výtok z LAPOLu se pravděpodobně dostane přímo na hladinu jezírka č. 1, ale případně i pod ni. Při masivních přívalových srážkách se však může celý LAPOL přeplavit vzduťou hladinou. Terénní deprese s mokřadem pojímá vody z rozsáhlých polností, ze zástavby v Přemyšlení a zástavby a parkoviště v Klecanech. Je nutno počítat s tím, že v neurčité budoucnosti po zastavění ploch, určených k tomu územním plánem, se odtok z Klecan podstatně zvýší a zrychlí.

Návrh řešení:

Z výše uvedených důvodů by bylo nutné LAPOL přemístit tak, aby k jeho přeplavení dojít nemohlo.

3. Vodní zdroje

V zájmové ploše je umístěno několik vrtů s nízkou vydatností, které byly v letech 1964 až 1988 nejen zkušební, ale sloužily i k zásobování vodou vojenských kasáren, části obytných budov města a areálu Tesla. V současnosti jsou odstaveny a mimo provoz a dle všech známek jsou určeny k likvidaci.

Návrh řešení:

Vzhledem ke stále napjatější situaci v zásobování obyvatelstva vodou je neprozřetelné těchto vodních zdrojů se trvale vzdát. Zdroje by měly být ošetřeny a stavebně zakonzervovány tak, aby mohly v mimořádných a havarijních situacích sloužit jako zdroj nouzový. Mimořádné situace nelze v příštím desetiletí vyloučit. Oplocení u zdrojů je třeba obnovit.

4. Malé vodní nádrže

Malé vodní nádrže (tůně) v navrhovaném provedení nemají žádný význam pro retenci vodních srážek, protože při plném zavodnění neposkytují téměř žádný retenční prostor. Mohou však mít význam pro biotu. Jejich umístění však v případě nádrže č. 1 koliduje s funkcí LAPOLu, v případě nádrže č. 2 koliduje s ochranou záložního zdroje pitné vody dle vodárenských předpisů. Nádrž 3 kolizní není.

Zásadní okolností je to, že v důsledku umístění koncového zařízení dešťové kanalizace do předmětného prostoru, které pokračuje hlubokou rýhou, dochází po dobu 1,5 roku k intenzivnímu odvodňování celého mokřadu a k hubení živočichů, zčásti i rostlin, vázaných na vodní prostředí. Tento zásah nebyl projednán s příslušnými orgány. Jedná se o protiprávní činnost města Klecany, která je v přímém protikladu s údajným cílem akce, tedy s revitalizací mokřadu. Rozhodnutí o výjimce z ochranných podmínek zvláště chráněných organismů, vydané Krajským úřadem, nemůže tuto protiprávní činnost zpětně legitimizovat (dále viz také bod 8.).

V lokalitě byl proveden pedologický a hydrogeologický průzkum, přesto je však sporné, nakolik budou tůně zásobovány vodou. Nelze vyloučit, že při současném značném srážkovém deficitu a při zahlubování do terénu dojde k proražení podpovrchových jílovitých izolačních vrstev, a z toho důvodu v tůních k zadržení

podpovrchové vody nedojde. Tůňě tedy mohou být v klíčové části roku téměř bezvodé.

Návrh řešení:

Řešení spočívá v přehodnocení umístění, rozsahů a provedení nádrží č. 1 a 2 tak, aby kolize byly vyloučeny. Další opatření viz řešení v odst. 1. Co se týká vodních zdrojů (vrtů), viz bod 3.

5. VKP (Významný krajinný prvek)

Předmětné území bylo pro svůj krajinnotvorný, hygienický, klimatický, hydričský a biologický význam v r. 1994 registrováno jako významný krajinný prvek (VKP č. 6 "V remízkách"). Je jedním z několika registrovaných VKP v Klecanech, avšak jediným v této části města. Ostatní se nacházejí na údolních svazích a v údolních nivách, nebo se jedná o rybníky, lesy a polní aleje.

VKP 6 je však opakovaně narušován. Na jižním okraji byla z parc. 216/2 oddělena část, která se stala přístupovou komunikací pro sídliště RD v k.ú. Přemýšlení. Zásah do VKP nebyl projednán s příslušným orgánem. Město Klecany navíc neuplatnilo zásadní stanovisko k tomu, aby zmíněná zástavba nebyl realizována přímo na hranici katastru a hranici VKP, místy dokonce i za těmito hranicemi.

Návrhy řešení:

Je třeba plně podpořit funkci VKP, jako prostoru pro existenci rostlin a živočichů. Zástavbu, především budovy a komunikace, neumísťovat v těsné blízkosti VKP, ponechat nezastavěný prostor min. 25 metrů (přičemž ochranné pásmo lesa je 50 metrů).

Z dřevin odstranit pouze některé výrazně invazní druhy, jako je javor jasanolistý a akát. Co se týká nepůvodního topolu kanadského, tak vzhledem k tomu, že jsou na něj adaptovány četné druhy ptáků a bezobratlých, vzrostlé jedince ponechat (vyjma případů, kdy by ohrožovaly chodce na stávajících komunikacích).

6. Myslivost

VKP 6 byl po desítky let jak stanovištěm, tak migračním koridorem více druhů lovné zvěře (srnec obecný, zajíc polní, liška obecná, bažant obecný, prase divoké aj.). Stavební ruch na sousedícím sídlišti v Přemýšlení, stavby umístěné na ploše BR7 v těsném sousedství (sítě) a další umístěné přímo v předmětné ploše (LAPOL) zcela vypudily větší druhy lovné zvěře, zejména srnce. Jedná se o markantní projev narušení zdejšího prostředí, které bude po dokončení úprav trvalé, zejména pro zpřístupnění domácím psům.

Návrh řešení:

Je třeba upustit od všech aktivit, které lovnou zvěř vyrušují a brání jejímu rozmnožování a migraci. Jedná se především o cestní síť a stavby všeho druhu.

7. Flora

Ve VKP 6 byl námi cca 3x prováděn botanický průzkum, a to mezi roky 2007 až 2017. Dále město Klecany zadalo provedení biologického hodnocení autorizovanou externí firmou, který proběhl v dubnu až červnu r. 2017. Průzkumy nezjistily přítomnost zvláště chráněných rostlin dle vyhl. MŽP 395/92Sb. ve znění pozdějších předpisů. Zjištěno bylo pět druhů Červeného seznamu ČR ohrožených rostlin (druhy ohrožené a mizející). Z nich nejvýznamnější je snědek chocholičnatý (*Ornithogalum angustifolium*). Přítomnost těchto druhů, spolu s dalšími obligátními

druhy, potvrzují naše průzkumy z let 2007 až 2017. Stanoviště snědku je však nyní zčásti zničeno umístěním odvodňovacího trativodu z dešťové kanalizace, zbylá část je ohrožena ukončením drobného managementu lokality (sečení - lukaření).

Návrh řešení:

Obnova většiny rostlinných druhů je možná, patrně se nepodaří u snědku chocholičnatého a obtížná bude též obnova některých hygrofilních rostlin. Jednoduchým a účinným způsobem údržby je sečení pro seno (lukaření) a občasné průklest křovin.

8. Fauna

Biologické hodnocení z r. 2017 dokládá vedle běžnějších druhů i přítomnost cca dvanácti zvláště chráněných druhů živočichů, dále několika druhů Červeného seznamu ČR ohrožených živočichů (druhy ohrožené a mizející), a řady druhů regionálně vzácnějších. Kromě toho naše průzkumy mezi roky 2007 až 2017 prokázaly přítomnost dalších sedmi druhů zvláště chráněných a více druhů regionálně vzácných. Část těchto druhů nemá v mokřadu trvalé stanoviště, ale využívají jej jako potravní bázi. Některé z těchto druhů již vymizely, další vymizí při provádění plánovaných úprav. Mnohé druhy budou stresovány zvýšeným pohybem osob a zejména psů a koček po nové cestní síti. Trvalou perspektivu mají pouze čmeláci. Biologické hodnocení, které proběhlo ve čtyřech šetřeních mezi dubnem až červnem r. 2017 zjistilo přítomnost zvláště chráněných živočichů dle vyhl. MŽP 395/92Sb.

Legenda : OH - druh ohrožený, SO - druh silně ohrožený, KO - druh kriticky ohrožený.

Jsou to tyto : ještěrka obecná (*Lacerta agilis*)-SO, slepýš křehký (*Anguis fragilis*)-SO, ropucha obecná (*Bufo bufo*)-OH, krahujec obecný (*Accipiter nisus*)-SO, rorýs obecný (*Apus apus*)-OH, vlaštovka obecná (*Hirundo rustica*)-OH, slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*)-OH, kavka obecná (*Corvus monedula*)SO, veverka obecná (*Sciurus vulgaris*)-OH, čmelák (*Bombus* sp.)-OH všechny druhy, zlatohlávek *Oxythya funesta* - OH.

Ve výběru dalších významných druhů, navíc zjištěných našimi průzkumy 2007-2017, jsou zejména : čolek obecný (*Lissotriton vulgaris*)-SO, ropucha zelená (*Pseudapudalea viridis*)-SO, skokan hnědý (*Rana temporaria*), užovka obecná (*Natrix natrix*)-OH, sýček obecný (*Athene noctua*)-KO, káně rousná (*Buteo lagopus*), brkoslav severní (*Bombycilla garrulus*)-OH, netopýr vousatý (*Myotis mystacinus*)-SO.

Celkově tedy bylo mezi roky 2007 až 2017 zjištěno 18 až 20 druhů chráněných a několik dalších ohrožených, vedle většího množství druhů obligátních. V průběhu roku 2018 však vymizeli všichni obojživelníci, užovka obojková zčásti vymizela v době budování sousedícího sídliště RD v Přemyšlení, část zbylá během odvodňování mokřadu v r. 2018. Snížily se i počty jedinců v populacích dalších živočichů, některé běžnější druhy již nebyly zjištěny.

Návrhy řešení:

Je nezbytné ihned ukončit systémové odvodňování mokřadu, které hubí chráněné živočichy. Jedná se o protiprávní činnost, která může být postížena sankcí až do výše 2 000 000,- Kč.

Dále je třeba celý záměr úprav přehodnotit tak, aby jak pro zvláště chráněné, tak pro ostatní druhy byly vytvořeny optimální existenční podmínky. Co se týká návrhu na zřízení tří nádrží, pak za jiných okolností, při vyřešení všech navazujících a

překryvných problémů, by bylo zřízení tůní pozitivním aktem. Problémy však v současnosti vyřešeny nejsou.

9. Cestní síť, přístupnost území

V území je zarostlá zpevněná cesta, vedoucí od ulice Čsl. armády k bývalým vrtům a vodárně. Území je v současnosti celkově dostatečně přístupné a to jak pro dlouhodobě provozovanou myslivost, tak pro monitoring fauny a flory.

Návrh řešení:

Vzhledem k charakteru území a jeho funkci v krajině (tedy i v intravilánu) je nežádoucí zřizovat novou cestní síť, která sama o sobě mění jeho charakter z krajinného prvku na městský park.

10. Korelace s ÚP Klecany

Stávající územní plán města Klecany a záměr úprav mokřadu, cíleně vyřazují předmětný prostor z ploch, které mohou přispět ke stabilizaci krajiny, obnovení dynamické ekologické rovnováhy a druhové diverzity. K tomu již přispěla zástavba v k.ú. Přemyšlení, spolu s plánovanou zástavbou Klecan po celém obvodu VKP. S tím souvisí i špatný stav odtokového koryta, nevyhovující stav celého povodí a plánovaná proměna území přírodě blízkého na městský park.

Návrh řešení:

Územní plán Klecan je třeba modifikovat tak, aby jím byly vyloučeny aktuální i potenciální negativní vlivy.

11. ÚSES

Zásadním problémem předmětného prostoru i částí navazujících je vymezení územního systému ekologické stability (ÚSES) tak, že VKP 6 není jeho součástí.

Návrh řešení:

Vymezení ÚSES bude samostatně navrženo.

Závěr

Ignorování významu VKP 6 a snaha o jeho degradaci vyplývá mj. z toho, že ÚP Klecany nebyl podroben zákonnému procesu hodnocení vlivu koncepce na životní prostředí (SEA).

Záměr úprav mokřadu s názvem Revitalizace je třeba upravit tak, aby existující kolize a problémy byly odstraněny.

████████████████████
████████████████████